

**МАҲАЛЛАЛАРДА ОИЛАВИЙ ТАДБИРКОРЛИКНИ
РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ АМАЛИЙ МАСАЛАЛАРИ**

Турсунов Бобир Ортиқмирзаевич

и.ф.д., "Иқтисодий ҳавфсизлик" кафедраси мудири, ТДИУ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 17 ноябрдаги «Хунармандчиликни янада ривожлантириш ва хунармандларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5242-сон Фармони билан қишлоқ жойларда рўйхатдан ўтган ва фаолиятини амалга ошираётган хунармандлар ўз фаолиятининг дастлабки икки йили мобайнида Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига белгиланган ягона ижтимоий тўловнинг 50 фоизини тўлаш тартиби ўрнатилганлиги маълумот учун қабул қилинган.

Бугунги кунда хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга ҳар томонлама берилаётган эътибор, соҳани ривожлантириш бўйича қабул қилинган бир қатор фармон ва қарорлар натижасида республикамизда кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик ҳамда оилавий тадбиркорлик фаолияти учун қулай ишбилармонлик муҳити яратилмоқда.

Бугунги кунда оилавий тадбиркорлик субъектларини моддий-техника ва маҳаллий ҳом ашё материалларига бўлган талабини аниқлаш, уларни маҳаллий ҳом ашё материаллари ҳақида ахборот билан таъминлаш, информацион базани шакллантириш, кадрларни иқтисодий, замонавий техника ва технологиялар ва ҳуқуқий билим савияларини ошириш даркор.

Аслида оилавий тадбиркорликни бизнесдан фарқи шундаки, оилавий тадбиркорлик – бу маҳсулот ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишга ижодкорлик, янгилик яратиш руҳи асосида ёндашиш билан боғлиқ бўлган фаолиятдир. Бизнес эса, унга нисбатан кенг тушунча бўлиб, умуман, фойда олиш нуқтаи назаридан юритилувчи фаолиятдир.

Яна шуни эътиборга олиш керакки, хусусий корхоналарда иш жойини яратиш йирик корхоналарига нисбатан анча арзон тушади. Шу билан бирга, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик автомобиль, металлургия, нефт, кимё ва бошқа соҳалардаги йирик саноат корхоналарига жиддий қаршилик қила олмайди. Уларни қарама – қарши қўйиш ҳам нотўғри бўлади.

Маълумки, иқтисодиётнинг замонавий таркиби ишлаб чиқариш харажатларини тежаш, қатъий технологик ва молиявий интизом асосида юқори сифатли рақобатбардош маҳсулотларни ишлаб чиқаришни назарда тутаяди. Бозор

иқтисодий шароитида бозор инфратузилмаси шу жумладан, молия-кредит тизими тадбиркорликнинг ривожланишига жуда кучли таъсир этмоқда.

Тадбиркорлик фаолиятини янада ривожлантириш ва уни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш жараёни тезлаштириш ва унинг самарадорлигини оширишда қуйидагилар асосий йўналиш бўлиб хизмат қилиши лозим:

- марказлашган ресурс манбалари, ахборот-маълумотлар базасига киришни таъминлаш, тадбиркорлар ва харидорлар ижтимоий ҳимоя қафолатини такомиллаштириш;

- молиявий кредит муомаласи тармоғида тадбиркорлик учун кредит муассасалари (масалан, кредит омонат муассасалари) ташкил этишга керакли шароитлар яратиш ва кредитлар олиш имкониятларини кенгайтириш;

- солиқлар, валюта ва ташқи савдоларни бошқаришда хорижий инвестициялар учун мустаҳкам режим ўрнатиш, хорижий капитал ёрдамида хусусийлаштириш учун керакли шароитлар яратиш, инвестицион лойиҳалар ҳақида маълумотлар тизимини ташкил этиш;

- қайта ишланган маҳсулот экспорти билан шуғулланадиган тадбиркорлар учун валюта тушуми савдосининг мажбурий меъёрларини яхшилаш, банклараро ҳисоблаш тизимини ривожлантириш;

- оилавий тадбиркорликда лизинг хизматларидан фойдаланиш ва уни такомиллаштириш;

- тадбиркорлик корхоналарини кредит маблағлари билан таъминлашда суғурта агентликлари ёрдамидан фойдаланиш;

- маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш идоралари томонидан қўллаб-қувватлашни фаоллаштириш, шу жумладан, маҳаллий миқёсда амал қиладиган солиқ имтиёзларини ишлаб чиқиш.

Юқоридаги таклиф ва тавсияларни амалга ошириш оилавий тадбиркорлини ривожлантиришга ижобий таъсир кўрсатади.

Адабиётлар рўйхати:

1. Гафуров У.В. Кичик бизнесни давлат томонидан тартибга солишнинг иқтисодий механизмларини такомиллаштириш.: иқт.фан.док...дисс. -Т. ЎзБМА. 2017. – 274 б.;

2. Ибрагимова М.М. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолиятини таркибий ўзгаришлар асосида самарадорлигини ошириш. и.ф.б.ф.д. дисс. автореф.-Т.ТДИУ. 2018. – 54 б.;

3. <https://cyberleninka.ru/article/n/zbekistonda-kichik-biznes-va-hususiyy-tadbirkorlikning-rivozhlanishidagi-asosiy-infratuzilmasi-b-lgan-bank-tizimlarining-rol-i>.

4. <https://kun.uz/uz/news/2022/04/21/mahallabay-ishlash-agentligining-funksiya-va-vazifalari-belgilandi>.